

АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ЩОДО ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ УКРАЇНИ

Створення сприятливого інвестиційного середовища та підвищення інвестиційної привабливості є одним із важливих завдань кожної держави. Інвестиційна привабливість регіону залежить від ризиків, з якими можуть зіткнутися інвестори, та інвестиційного потенціалу. В умовах воєнного стану ризику ведення бізнесу та інвестування капіталу зростають в рази, проте разом з тим зростає і потреба в залученні інвестиційних ресурсів для забезпечення післявоєнного відновлення.

На рис. 1 відображено динаміку індексу інвестиційної привабливості України за період 2016-2022 рр. за даними European Business Association (EBA) [2].

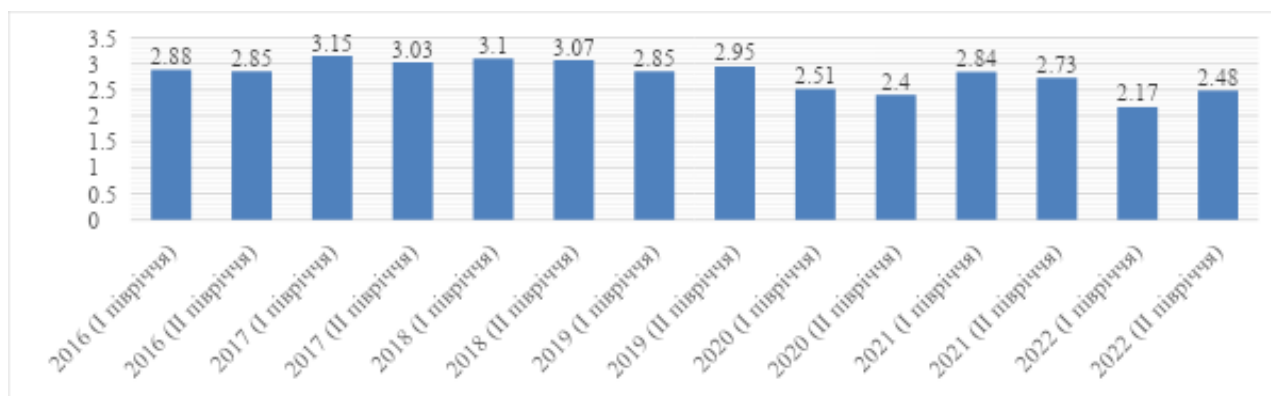

Рисунок 1 – Динаміка індексу інвестиційної привабливості України за 2016-2022 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [2]

З рис. 1 видно, що суттєве зниження індексу інвестиційної привабливості відбулося у 2020 р. (з 2,95 до 2,4, тобто на 18,6 %), що пов'язано зі світовою пандемією COVID-19. Ще стрімкіше зниження показника простежувалося у I півріччі 2022 р. (відносно аналогічного періоду попереднього року індекс знизився на 23,6 %), що є наслідком повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації на територію України. Військові дії та масовий ракетний терор військових, промислових і цивільних об'єктів очолюють перелік факторів негативного впливу на інвестиційний клімат в нашій країні впродовж останніх двох років. Так, у I половині 2022 р. значення індексу становило 2,17 бала з 5-ти можливих, а це найнижче значення з 2013 р. (1,8 бала) [7].

У світовому масштабі оцінка поточного стану інвестиційного клімату України теж фіксувалася на досить низькому рівні. Про це, зокрема, свідчить значення індексу фінансової відкритості, який справедливо можна вважати одним із критеріїв інвестиційної привабливості для залучення іноземних інвестицій, що характеризує наявність бар'єрів та обмежень щодо руху капіталу та інтеграцію країни у світову фінансову систему. Так, у 2022 р. Україна зайняла 169 місце у світі зі значенням індексу (-1,93) на рівні із такими країнами як Сирія чи Венесуелла. Для порівняння: значення індексу фінансової відкритості Польщі у 2022 р. становило 1,04, Румунії – 2,06 [6].

За результатами I півріччя 2022 р., яке було найбільш невизначеним та найважчим для нашої країни в умовах повномасштабної війни, частка керівників компаній, які вважали інвестиційне середовище вкрай несприятливим, зростає більш ніж в десять разів (з 5 до 53 % за півроку), 34 % вважали його скоріше несприятливим. 9 % керівників оцінювали інвестиційний клімат нейтрально і лише 4 % вважали його сприятливим. Водночас, попри війну, 91 % компаній планували все ж продовжувати працювати на ринку України, а 55 % збиралися інвестувати в Україну навіть у воєнний час [3]. І це дало свої плоди. Уже в II півріччі 2022 р. індекс інвестиційної привабливості України знову почав зростати і досяг значення 2,48 бала (рис. 1).

Попри повномасштабну війну потенціал України все ж залишається досить високим: родючі ґрунти, вигідне географічне розташування, розвинена інфраструктура, достатня кількість

високоосвічених фахівців, наявність природних ресурсів та ін., – все це відроджує зацікавленість іноземних інвесторів та поступово стимулює відновлення процесу інвестування в економіку України. Крім того, варто віддати належне і українському бізнесу, значна частка якого продовжує працювати, адаптується до складних військових умов, відновлює ланцюги постачання і робить кроки для залучення нових інвестицій. Як наслідок, за даними UkraineInvest [4], прямі інвестиції за січень-березень 2023 р. перевищили 0,5 млрд \$ США. У 2021 р. сума прямих інвестицій в Україну була рекордною і склала 7,3 млрд \$ США, тоді як аналогічний показник за 2022 р. – негативний, на рівні (-321) млн \$ США.

Україна продовжує робити активні кроки щодо підвищення інвестиційної привабливості і стимулювання залучення в економіку нашої держави стратегічних внутрішніх та зовнішніх інвесторів. Зокрема, 09 серпня 2023 р. було прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями в Україні» № 3311-IX [5], який спрямований на нарощування інвестиційних капіталовкладень за рахунок: спрощення вимог до інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями; розширення сфер, в яких можуть реалізовуватися такі проєкти; доповнення форм державної підтримки; зменшення межі розміру «значних інвестицій» (із 20 до 12 млн євро) та ін.

На міжнародному рівні уже другий рік поспіль у липні проводиться «Конференція з відновлення України» (2023 р. – у Лондоні; 2022 р. – у м. Лугано (Швейцарія)), що вселяє надію на більш активну і тісну співпрацю із міжнародними партнерами, донорами та інвесторами. Крім того, з ініціативи президента та уряду у вересні 2022 р. була створена онлайн-платформа «Advantage Ukraine». Кожен потенційний інвестор, який реєструється на платформі, отримує інформацію про інвестиційні проєкти.

На платформі «Advantage Ukraine» зібрано понад 500 інвестиційних проєктів (ІП) та можливостей у 10-ти сферах економіки [1]:

- оборонно-промисловий комплекс – стратегічно важлива галузь для нашої держави (більше 10 проєктів з 43 млрд \$ США ІП);

- металургія та металообробка має значний потенціал для розвитку ринку заліза прямого відновлення та зеленої металургії, а також виробництва титану та титановмісної продукції (більше 20 проєктів з 26 млрд \$ США ІП);

- агропромисловий комплекс відкриває перспективи стати експортером сільськогосподарської продукції зі значними можливостями для її переробки (більше 300 проєктів з 34 млрд \$ США ІП);

- енергетика – атомна, електро-, гідро-, газова та вугільна. Широкі перспективи для зростання має сектор відновлюваної енергетики та розвиток системи зберігання енергії (більше 50 проєктів з 177 млрд \$ США ІП);

- фармацевтика – сфера промисловості, тісно пов'язана з інноваціями (більше 30 проєктів з 19 млрд \$ США ІП);

- природні ресурси – значні запаси мінеральних ресурсів у високій концентрації є перспективним об'єктом інвестування (більше 10 проєктів з 5,6 млрд \$ США ІП);

- логістика та інфраструктура – за рахунок вигідного географічного розташування Україна є торговим транзитним коридором (більше 30 проєктів із 123 млрд \$ США ІП);

- меблева та деревообробна промисловість за сприятливих умов має перспективи стати європейським центром меблевого бізнесу і обробки деревини (більше 40 проєктів з 5 млрд \$ США ІП);

- інноваційні технології на сьогодні, одна із з провідних галузей, адже Україна стала першою країною, яка оцифрувала більшу частину особистого офіційного і державного документообігу. Україна посідає 4-те місце у світі за обсягом фінансових операцій, що здійснюються за допомогою мобільних пристроїв (більше 2000 стартапів з 11 млрд \$ США ІП); промислове виробництво забезпечене потужною мережею машинобудівних підприємств (більше 20 проєктів з 16 млрд \$ США ІП) [1].

Підсумовуючи, можна зазначити, що в Україні є досить сприятливі передумови для залучення іноземних інвестицій у національну економіку найближчим часом, але успіх цього процесу залежить від безлічі чинників: створення сприятливих нормативно-правових умов, розбудови інноваційної економіки, забезпечення прозорості управлінських рішень та доступності інформації, а також, що не менш важливо, підтримки національного виробництва та розвитку вітчизняного ВПК.

Список використаних джерел

1. AdvantageUkraine : website. URL: <https://advantageukraine.com/ua/> (дата звернення: 14.03.2024).
2. EBA : website. URL: <https://eba.com.ua> (дата звернення: 14.03.2024).
3. LB.ua : website. URL: <https://lb.ua> (дата звернення: 10.08.2022).
4. UkraineInvest : website. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua> (дата звернення: 14.03.2024).
5. Верховна рада України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3311-20#Text> (дата звернення: 14.03.2024).
6. Інформаційне агентство «Інтерфакс-Україна» : веб-сайт. URL: <https://interfax.com.ua> (дата звернення: 03.07.2023)
7. Макалюк І. В., Кашпуренко Т. О., Баранніков М. О. Становище підприємств аграрного сектору України в умовах війни: фінансово-інвестиційні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-7> (дата звернення: 03.07.2023).